18/05/2023

Τα Εκκλησιαστικά Μουσεία και η συμβολή τους στην Ορθόδοξη πολιτιστική κληρονομιά (ΦΩΤΟ & ΒΙΝΤΕΟ)

/ Παιδεία και Πολιτισμός

Διεθνής ημέρα μουσείων η σημερινή και το Πρακτορείο ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ θα κάνει μια μικρή αναφορά σε εκκλησιαστικά μουσεία που διατηρούν ορισμένες Μητροπόλεις αλλά και Μονές. Το θέμα του φετινού εορτασμού είναι: «Μουσεία, Αειφορία και Ποιότητα Ζωής» και επικεντρώνεται στη δυναμική συμβολή των μουσείων στην επίτευξη των στόχων της αειφορίας και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής.

Σημειώνεται ότι με τον νόμο 590/1977 αρ. φύλλου 146 άρθρο 2ο , αναφέρεται η από κοινού φροντίδα της Εκκλησία της Ελλάδος με την Πολιτεία για τη διατήρηση και φύλαξη των ιερών κειμηλίων καθώς και των εκκλησιαστικών και χριστιανικών μνημείων. Στο άρθρο 45 διευκρινίζεται ότι μετά από πρόταση κάποιου

Μητροπολίτη μπορεί να ιδρυθεί στην οικεία μητρόπολη εκκλησιαστικό μουσείο.

Συνεπώς διοικητικά τα εκκλησιαστικά μουσεία ανήκουν στην Εκκλησία της Ελλάδος, αλλά την επιστημονική εποπτεία κατέχουν το Τμήμα Αρχαιολογικών Μουσείων και Συλλογών σε συνεργασία με τις Υπηρεσίες Γενικής Διεύθυνσης Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Πρόκειται ουσιαστικά, για βυζαντινά μουσεία που διαφοροποιούνται όμως λόγω της μικρότερης εμβέλειας
ως προς το μέγεθος και το περιεχόμενο αλλά και την εποπτεία, αφού τα βυζαντινά μουσεία εποπτεύονται από το Υπουργείο Πολιτισμού. Σκοπός του εκκλησιαστικού μουσείου είναι η καταγραφή, φύλαξη και συντήρηση των κειμηλίων, ιερών εικόνων και υπολοίπων έργων της εκκλησιαστικής τέχνης.

1. Εκκλησιαστικό Μουσείο Θεσσαλονίκης

Το εκκλησιαστικό μουσείο της Ιεράς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης βρίσκεται στον ισόγειο χώρο του μητροπολιτικού μεγάρου το οποίο βρίσκεται δίπλα στον μητροπολιτικό ναό του **αγίου Γρηγορίου του Παλαμά**. Η έμπνευση και στήριξη αυτού του έργου ανήκει στον **Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης** κ. Άνθιμο ο οποίος έθεσε ως προτεραιότητα επί αρχιερατείας του στην Θεσσαλονίκη να δημιουργήσει μουσείο ανάλογο με το εκκλησιαστικό μουσείο που κατασκεύασε στην Ιερά Μητρόπολη Αλεξανδρουπόλεως. Η υλοποίηση του έργου ανατέθηκε στους διακεκριμένους καθηγητές **Ματούλα Σκαλτσά και Πάνο Τζώνο,** οι οποίοι με επιτελική ομάδα επιστημόνων που εργάστηκαν υπο την καθοδήγηση τους, συγκρότησαν ένα πρωτοποριακό εκκλησιαστικό μουσειακό χώρο αναγνωρισμένο στην ευρωπαϊκή μουσειακή κοινότητα.

Έτσι μέσα σε ένα μικρό χώρο, καθώς δεν υπάρχουν διαθέσιμες μεγάλες κτιριακές υποδομές, αποτυπώνεται στο χωροχρόνο **η θεολογική διάσταση της εικόνας** με άριστη αρχιτεκτονική και μουσειακή μελέτη μέσα απο πολυποίκιλα και πολυπληθή αξιόλογα εκθέματα. Η μοναδικότητα της διευθέτησης των εκθεμάτων στο χώρο σε συνδυασμό με τον ξεχωριστό ειδικό φωτισμό συνθέτουν το μεγαλείο της Ορθοδόξου παραδόσεως. Προβάλλεται η δογματική σημασία της εικόνας για το σώμα της Εκκλησίας, ο τρόπος που αποτυπώνεται στις εικόνες το μυστήριο της Θείας Ενανθρωπήσεως αλλά και ο τρόπος με τον οποίο ενισχύεται για τους πιστούς η ελπίδα της σωτηρίας. Συγχρόνως παρουσιάζεται και η νεώτερη ιστορία της μητροπόλεως Θεσσαλονίκης.
Τα εγκαίνια του εκκλησιαστικού μουσείου της Ι.Μ.Θ. τέλεσε στις 27 Οκτωβρίου του 2006 ο Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Άνθιμος σε ειδική εκδήλωση παρουσία του τιμωμένου προσώπου του πρώην πρόεδρου της Δημοκρατίας κ. Κάρολου Παπούλια.

Με μια σύγχρονη τρισδιάστατη μέθοδο αποτύπωσης του χώρου, οι χρήστες του διαδικτύου μεταφέρονται στο μουσείο για να αποκομίσουν μια εικόνα για αυτό το έργο. Βέβαια σε καμία περίπτωση αυτή η εικόνα στον υπολογιστή δεν μπορεί να αντιπροσωπεύει την πραγματικότητα. Σίγουρα υπάρχουν κάποιες ατέλειες που οφείλονται όμως στην μοναδικότητα του φωτισμού ο οποίος, επειδή ξεχωρίζει για κάθε έκθεμα, δεν μπορεί να μεταφερθεί αντιπροσωπευτικά ικανά μέσα απο τον φακό στην τρισδιάστατη εικόνα.

2. Εκκλησιαστικό Μουσείο Αλεξανδρούπολης

Το Εκκλησιαστικό Μουσείο της Ιεράς Μητροπόλεως Αλεξανδρουπόλεως βρίσκεται στο προαύλιο του Μητροπολιτικού Ναού Αγ. Νικολάου, στην πλατεία Μητροπόλεως.

Ιδρύθηκε το 1976 από τον πρώην Μητροπολίτη Αλεξανδρουπόλεως και νυν **Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης** κ Άνθιμο. Στεγάστηκε, αρχικά, σε δύο αίθουσες του παλιού Πνευματικού Κέντρου της Ιεράς Μητροπόλεως. Από το 1982 η συλλογή μεταφέρθηκε στο νεοκλασικό κτίριο του 1909, τη Λεονταρίδειο Σχολή (πρώην σχολείο αρρένων-κηρυγμένο διατηρητέο μνημείο) και πλέον τελεί υπό την αιγίδα της Ιεράς Μητροπόλεως Αλεξανδρουπόλεως.

Τα **εγκαίνια** του Εκκλησιαστικού Μουσείου τέλεσε τον Μάιο του 2000 ο ίδιος ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως,κ.κ. Βαρθολομαίος.

Η Συλλογή του Εκκλησιαστικού Μουσείου περιλαμβάνει περισσότερες από τέσσερις εκατοντάδες πολύτιμα κειμήλια εκκλησιαστικής τέχνης: Ιερατικά άμφια, λειτουργικά σκεύη, ξυλόγλυπτα έπιπλα, παλαίτυπα. Τα λατρευτικά αυτά αντικείμενα προέρχονται, ως επί τον πλείστον, από την ευαίσθητη γεωγραφική περιοχή γύρω από τις δύο όχθες του Έβρου ποταμού και χρονολογούνται από τον 16ο αι. έως τον 20ο αι.

Τα προσφυγικά **κειμήλια**, που μετέφεραν ευλαβικά οι κάτοικοι της Αίνου κατά την ανταλλαγή πληθυσμών το 1922, κατέχουν ξεχωριστή θέση στο Μουσείο, λόγω της ιστορικής τους σημασίας.

Ξεχωριστό ιστορικό και θεολογικό ενδιαφέρον παρουσιάζουν, συγχρόνως, οι φορητές εικόνες από τον 18ο αι., τον 17ο αι. και τα τ.16ου αι. Απαρτίζουν πλούσιο σύνολο έργων της ορθόδοξης αγιογραφίας, διασώζουν πολύτιμα στοιχεία και διακρίνονται για την καλλιτεχνική τους ποιότητα.

Η Συλλογή του Μουσείου χωρίζεται σε οκτώ ενότητες:

- Ισόγειο

Στην πρώτη αίθουσα παρουσιάζεται η σχέση της Εκκλησίας με την Παιδεία και την Κοινωνία στην ευρύτερη περιοχή της Θράκης.

Στη δεύτερη αίθουσα, φιλοξενούνται συλλογές ξυλογλυπτικής και ιερά σκεύη της.

Στην τρίτη αίθουσα υπάρχουν ιερατικά άμφια, καλυμμάτα της Αγίας Τράπεζας και

των ιερών σκευών και διακοσμητικά πέπλων στολισμού των ναών. Σε περίοπτη θέση εκτίθενται τα χρυσοκέντητα άμφια γνωστών ιεραρχών με εθνική δράση στην περιοχή της Αίνου, όπως αυτά του πρώην Μητροπολίτου Αίνου, Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Ανθίμου Τσάτσου.

- Α΄ όροφος

Στην τέταρτη αίθουσα, βρίσκονται εικόνες και σύγχρονα αγιογραφικά δείγματα που περιγράφουν τα στάδια αγιογράφησης των εικόνων.

Στην πέμπτη αίθουσα παριστάνονται οι βασικές διαφορές μεταξύ ορθόδοξης και δυτικής αγιογραφίας, καθώς και η δημιουργική αφομοίωση στοιχείων από τη δεύτερη στην πρώτη.

Στην έκτη αίθουσα, ο επισκέπτης βρίσκει συγκεντρωμένο τον πλούτο των εικονογραφικών τύπων της ορθόδοξης αγιογραφίας.

Στην έβδομη αίθουσα παρουσιάζεται η θριαμβεύουσα Εκκλησία και η οργάνωση της Ιεραρχίας.

Η επίσκεψη ολοκληρώνεται στην όγδοη αίθουσα όπου γίνεται αφαιρετική ανασύσταση ναού και συγκεντρώνονται σημαντικά εκθέματα από την Αγία Κυριακή Αίνου Ανατολικής Θράκης και ερμηνεύεται η τάξη και η λειτουργία τους.

Η τεκμηρίωση, η μελέτη και η παρουσίαση των συλλογών έγινε από τους διακεκριμένους μουσειολόγους κ. Πάνο Τζώνο, καθηγητή της Αρχιτεκτονικής και κα Ματούλα Σκαλτσά, καθηγήτρια της Ιστορίας της Τέχνης και της Μουσειολογίας.

Στο Εκκλησιαστικό Μουσείο Αλεξανδρουπόλεως πραγματοποιούνται Εκπαιδευτικά Προγράμματα από το 2007 για μαθητές όλων των τάξεων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η συμμετοχή των μαθητών στα εκπαιδευτικά προγράμματα του Μουσείου κοστίζει 2€ ανά άτομο. Η συμμετοχή στα Εκπαιδευτικά Προγράμματα γίνεται κατόπιν τηλεφωνικής επικοινωνίας και συνεννόησης με την Γραμματεία του Μουσείου. Παράλληλα, ο χώρος προσφέρεται για παιχνίδι και ψυχαγωγία κάθε Σάββατο πρωί, με την μορφή εργαστηρίου για παιδιά προσχολικής, κυρίως, ηλικίας.

3. Εκκλησιαστικό Μουσείο Σιάτιστας

Η δημιουργία του εκκλησιαστικού μουσείου της Σιάτιστας επιδιώκει να εξοικειώσει τον απλό πολίτη με την εκκλησιαστική τέχνη και ταυτόχρονα να προβάλλει την εμβέλεια των πολιτιστικών σχέσεων που ανέπτυξε η ορεινή και δυσπρόσιτη

Σιάτιστα με τα γνωστά κέντρα παραγωγής έργων τέχνης, όπως ήταν η Βενετία, τα Επτάνησα και η Καστοριά. Το πλούσιο αρχαιολογικό υλικό έχει συλλεχθεί από ναούς της πόλης και μοναστήρια της ευρύτερης περιοχής και συνίσταται σε εικόνες, ξυλόγλυπτα, αντικείμενα μικροτεχνίας, άμφια και βιβλία.

Βίντεο που δημιούργησαν μαθητές του 3ου Δημοτικού Σχολείου Σιάτιστας

Σύμωνα με τον Αντώνη Πέτκο, αρχαιολόγο και την Κωνσταντία Δρόσου, αρχαιολόγο, στο Μουσείο φιλοξενούνται εικόνες του 16ου αι., εποχής πρωιμότερης της δημιουργίας της Σιάτιστας, του 17ου αι. με στοιχεία δυτικής τεχνοτροπίας, όπως η εικόνα με την αποκάλυψη του Θεόδωρου Πουλάκη, του 18ου αι. Τα έργα μικροτεχνίας εκπροσωπούν τις διάφορες τάσεις των εποχών που δημιουργήθηκαν. Αξιόλογο είναι ένα κάλυμμα ευαγγελίου, το οποίο συνοδεύεται από κείμενο τυπωμένο το 1590. Ενδιαφέρον επίσης παρουσιάζει η συλλογή τυπωμένων βιβλίων και χειρογράφων, όπως ο κώδικας του Ζωσιμά, και χειρογράφων με θεολογικό και φιλοσοφικό περιεχόμενο. Τα περισσότερα βιβλία έχουν τυπωθεί σε γνωστά τυπογραφεία της Κωνσταντινούπολης και της Βενετίας του 17ου και 18ου αι. Εκτίθενται επίσης λειτουργικά άμφια, που εκπροσωπούν την κεντητική τέχνη και προέρχονται όλα από το ίδιο εργαστήρι. Το μουσείο ανήκει στην Ιερά Μητρόπολη Σισανίου και Σιατίστης η οποία έχει την ευθύνη της λειτουργίας του, ενώ την εποπτεία της συντήρησης των εκθεμάτων έχει η 11η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων.

4. Εκκλησιαστικό Μουσείο Ιεράς Μονής Πανορμίτη Σύμης

Το Εκκλησιαστικό Μουσείο της Μονής, ιδρύθηκε το 1987 από τον μακαριστό Ηγούμενο **Αρχιμανδρίτη Γαβριήλ Μαργαρίτη**. Ο Γέροντας με την συνήθη εμπνευσμένη σκέψη του και την γνωστή μεγάλη αγάπη του για την ανάπτυξη και την δημιουργία υποδομών στην Μονή, μερίμνησε προσωπικώς και πρωτοστάτησε στην ίδρυση του Μουσείου, θέτοντας ως πρώτιστο στόχο την διαφύλαξη των κειμηλίων, τα οποία πλέον έγιναν επισκέψιμα στους προσκυνητές και επισκέπτες, που συνεχώς αυξάνονταν. Τους αγώνες και τις αγωνίες του τότε, συμμερίστηκαν ορισμένοι άνθρωποι που έγιναν συμπαραστάτες και συνεργοί του, συμμετέχοντας ηθικά και υλικά στο μεγαλόπνοο όραμα.

Έτσι τα ισόγεια κελλιά της ανατολικής πτέρυγας μετά από τεχνικές επεμβάσεις που σεβάστηκαν και διατήρησαν ανέπαφη την αρχιτεκτονική και αισθητική του χώρου, συνδέθηκαν εσωτερικά μεταξύ τους, αποτελώντας το σημερινό ενιαίο συγκρότημα του Εκκλησιαστικού Μουσείου του **Πανορμίτη**. Ουσιαστικά υπάρχουν έξι συνολικά αίθουσες, στις οποίες συγκεντρώθηκαν και σήμερα εκτίθενται πλήθος αξιόλογων κειμηλίων και αφιερωμάτων.

Στην α΄ αίθουσα και στην προέκτασή της φιλοξενούνται τα καραβάκια, τα κιβώτια

και τα μπουκάλια, που οι πιστοί απ’ όλα τα μέρη στέλνουν διά θαλάσσης στον αγαπημένο τους Αρχάγγελο. Όταν η απελπισία και η απογοήτευση σκιάζουν και μαυρίζουν την καρδιά, όταν πλέον η ανθρώπινη βοήθεια αποδεικνύεται ανεπαρκής και αδύναμη, όταν ο πόνος και η τραγικότητα της ασθένειας καταβάλει και την στερνή ικμάδα της ψυχής, τότε ο άνθρωπος αναθεωρώντας τα πάντα, εγκαταλείπει την μονοδιάστατη επίγεια προσήλωσή του στην φθαρτή ματαιότητα και γαντζώνεται στην αστείρευτη ελπίδα και δύναμη που ακτινοβολεί η Αρχαγγελική παρουσία.

Με τούτες τις «προϋποθέσεις» επιχειρεί τότε τούτο το παράτολμο και παράλογο για τους πολλούς εγχείρημα. Εναποθέτει την πίστη, την ελπίδα και την αγάπη του στην αβεβαιότητα της θάλασσας και των κυμάτων και περιμένει το θαύμα... Και η απάντηση δεν αργεί. Όταν πρέπει και εκεί που χρειάζεται, η ουράνια παρηγοριά έρχεται στην ψυχή που πάσχει˙ ο Αρχάγγελος της δανείζει τα πελώρια φτερά Του και την ανεβάζει σε ύψη δυσθεώρητα. Τα πολυταξιδεμένα τούτα αφιερώματα, μαρτυρούν αυτό ακριβώς το μέγα και θαυμαστό σημείο...

Επίσης στον ίδιο χώρο θα δεί κανείς πολλά παρόμοια ταξίματα, δεδομένου ότι πολλοί άνθρωποι και ιδιαίτερα ναυτικοί, την ώρα της φουρτούνας και της θαλασσοταραχής, επικαλούνται τον Πανορμίτη, τον οποίο όπως και τον Άγιο Νικόλαο, θεωρούν προστάτη τους. Στην συνέχεια όταν ο κίνδυνος ξεπεραστεί και

αποτελεί πλέον έναν κακό εφιάλτη, έρχονται περιχαρείς και φέρνουν το τάμα τους στον σωτήρα τους Αρχάγγελο.

Τα ταριχευμένα αμφίβια, κροκόδειλοι, αλιγάτορες, μικρά αιλουροειδή κ.α. που βρίσκονται στο βάθος, πρόσφεραν στο Μοναστήρι τον περασμένο αιώνα οι Συμαίοι της διασποράς, ιδιαιτέρως δε της Αφρικής.

Στην β΄ αίθουσα, μέσα σ' ένα τεράστιο έπιπλο των αρχών του περασμένου αιώνα, εκτίθενται δεκάδες τεμάχια σερβιτσιών κατασκευασμένων στην Μασσαλία το έτος 1930 (τύπου limoges) που φέρουν την σφραγίδα του Πανορμίτη και προορίζονταν για την πλούσια φιλοξενία που παρείχε η Μονή στους υψηλούς επισκέπτες της. Τους τοίχους κοσμούν μεγάλων διαστάσεων ζωγραφικοί πίνακες αναγεννησιακής τεχνοτροπίας με θέματα από την ζωή και το πάθος του Χριστού, έργα του Νικολάου Καρακατσάνη, καθώς και μια εικόνα του Χριστού ως «Ζωοδότου» βυζαντινής τεχνοτροπίας, αυθεντικό έργο του **μεγάλου Φωτίου Κόντογλου.**

Στο μέσον της επομένης γ΄ αίθουσας δεσπόζει ένα μικρό ξυλόγλυπτο κουβούκλιο Επιταφίου, το οποίο χρονολογείται από τον 18ο αι. και προέρχεται από την Μονή του Μ. Σωτήρος. Περιμετρικά φέρει ζωγραφικές παραστάσεις των Παθών του Χριστού και χρησιμοποιείτο κατά την λιτανεία του Επιταφίου, την Μ. Παρασκευή. Αξιοσημείωτο είναι, ότι προκειμένου ο Επιτάφιος να περάσει από κάθε δρομίσκο του οικισμού της Σύμης, που εκείνη την εποχή εκτεινόταν πέριξ του Κάστρου με κύριο χαρακτηριστικό τα στενά λιθόστρωτα δρομάκια, το ιερό Κουβούκλιο διατηρεί διαστάσεις ανάλογες με τα δρομάκια αυτά, μαρτυρώντας την πατρογονική ευσέβεια του Λαού της Σύμης.

Γύρω-γύρω υπάρχουν προθήκες με σπάνια μη εκκλησιαστικά αφιερώματα πιστών ιδιαιτέρως ομογενών της Αφρικής, όπως μεγάλου μήκους χαυλιόδοντες, **χειροτεχνήματα** από ελεφαντοστούν, χειροποίητα αυθεντικά κινέζικα πιάτα-δώρα Συμαίων ναυτικών και πλήθος ξίφη, τα παλαιότερα των οποίων προέρχονται από τον **αγώνα του 1821.**

Η δ΄ αίθουσα φιλοξενεί αμιγώς **εκκλησιαστικά αντικείμενα**, ως επί το πλείστον άμφια, παλαιά χειρόγραφα, αλλά και μια πλάκα λιθογραφίας, που απεικονίζει εντυπωσιακά τον όρμο και την Μονή με την μορφή που απέκτησαν μετά το 1911, έτος κατά το οποίο ολοκληρώθηκε η κατασκευή του περίτεχνου Καμπαναριού. Στον ίδιο χώρο επίσης σώζεται ένα μεγάλο ρολόι με εκρεμές και κουρδιστό μηχανισμό, που χρονολογείται από το 1896 και προέρχεται από την Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου. Εδωρήθη στη Μονή από τον εκ Σύμης καταγόμενο Μ. Δ. Χρυσοχόου.

Στην ε΄ αίθουσα εκτίθενται τα παλαιότερα κειμήλια της Μονής, όπως παλαιές

φορητές Εικόνες, εκκλησιαστικά χειρόγραφα, αργυροποίκιλτα Ευαγγέλια, αργυρόδετοι Σταυροί αγιασμού, άγια Ποτήρια, Αρχιερατικές Μίτρες, ποιμαντικές ράβδοι και πολλά άλλα ιερά σκεύη, που χρονολογούνται από τον 17ο αιώνα και εξής Το παλαιότερο χειρόγραφο εξ αυτών, περιλαμβάνει την Θεία Λειτουργία του ιερού Χρυσοστόμου και επίσης του Μεγάλου Βασιλείου, που εγράφη στην Ι. Μονή Ιβήρων του Αγίου Όρους, το έτος 1642.
Σε διαφορετική προθήκη φυλάσσεται μια φορητή Εικόνα του Ταξιάρχου Μιχαήλ που σώζεται και χρονολογείται από το έτος 1739. Εικονίζει τον Αρχάγγελο στο κέντρο, ο οποίος στέκει επάνω σε νεκρό ανθρώπινο σώμα και βαστά στο δεξί του χέρι ξίφος. Στο αριστερό κρατά με μορφή βρέφους, την ψυχήν του αποθανόντος, ενώ περιμετρικά πλαισιώνεται από μικρογραφίες άλλων εννέα εικονογραφικών θεμάτων. Συγκεκριμένα από την κορυφή και αριστερά: α) Η φιλοξενία του Αβραάμ, β) ο Αρχάγγελος δεικνύων στην Άγαρ πηγήν ύδατος, γ), ο Αρχάγγελος κομίζων τροφή στον Δανιήλ βληθέντα στον λάκκο των λεόντων, δ) το εν Χώναις θαύμα, ε) περί της όνου του Βαλαάμ.

Ιδιαίτερη εντύπωση εξ άλλου, προξενεί στον επισκέπτη και το μεγάλο Ρωσικό Ευαγγέλιο, το οποίο κατασκευάστηκε στην Ρωσία το 1849 και φέρει παραστάσεις της Αναστάσεως του Χριστού και των τεσσάρων Ευαγγελιστών, που έχουν φιλοτεχνηθεί σε σμάλτο. Την ίδια τεχνοτροπία έχει το Άγιο Ποτήριο και Δισκάριο, που χρονολογούνται από την ίδια εποχή.
Επίσης σπουδαίας ιστορικής αξίας είναι μια χειρόγραφη επιστολή του 1830 που φέρει την ιδιόχειρη υπογραφή του πρώτου Κυβερνήτη της νεοτέρας Ελλάδος, του μεγάλου Ιωάννου Καποδίστρια και απευθύνεται στους Μοναχούς του Πανορμίτη. Στην ίδια προθήκη βρίσκεται ένα δερματόδετο Μητρώο της Κοινότητος της Σύμης, το οποίο φέρει χρονολογία 1712 και αναγράφει τον πληθυσμό του νησιού, κατανεμημένο ανά οικογένεια και ενορία. Τέλος πολύ ενδιαφέρον έκθεμα αποτελεί και το «Δευτέριον του Κοινού Ελληνικού Σχολείου», στο οποίο αναγράφονται αναλυτικά οι δαπάνες που η Μονή κατέβαλε, προκειμένου το Σχολείο να συντηρείται κατά τα έτη 1799-1820.

Εδώ υπάρχουν ακόμη και τα παλαιά αφιερώματα, τα οποία αναφέρονται στο κεφάλαιο των Θαυμάτων και μαρτυρούν τις θαυματουργικές επεμβάσεις του Ταξιάρχου, που πραγματοποιούνταν ανέκαθεν και σε κάθε εποχή.

Η τελευταία στ΄ αίθουσα του Μουσείου, στεγάζει ίσως το εντυπωσιακότερο έκθεμα. Πρόκειται για τον μεγάλο (1.20Χ1.80) χρυσοκέντητο **Επιτάφιο της Μονής**, ο οποίος προέρχεται από την Ρωσία και κατασκευάστηκε το έτος 1852. Σύμφωνα με τις ιστορικές πηγές, την εποχή εκείνη Ηγούμενος του Πανορμίτη ήταν ο λόγιος ιερομόναχος Ιερόθεος Φωτιάδης. Η ευρυμάθεια και οι πολύπλευρες γνώσεις του, έγιναν αιτία να συσχετισθεί πριν ακόμα εισέλθει στις τάξεις του ι. Κλήρου, με το Οικουμενικό Πατριαρχείο και να ζήσει για ένα χρονικό διάστημα στην Κωνσταντινούπολη. Εκεί λόγω της μεγάλης του μορφώσεως επελέγη από τον **Ρώσο Πρόξενο της Πόλης Ζαχαρία Ζαχάρωφ**, ως Διδάσκαλος των παιδιών του. Αργότερα όταν χειροτονήθηκε Κληρικός και ενθρονίστηκε Ηγούμενος στην Μονή, ο Ρώσος αξιωματούχος έχοντας μείνει απόλυτα ευχαριστημένος με τις παρασχεθείσες γνώσεις του προς αυτά, φρόντισε για την κατασκευή του εν λόγω αριστουργήματος, το οποίο και του το δώρισε εις ένδειξη τιμής και σεβασμού. Αναλυτικά στοιχεία περί του Επιταφίου δημοσιεύθηκαν στην σχετική μελέτη του Γ. Β. Πετροπούλου στον Ι΄τόμο του περιοδικού “ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΣ”

Εξαιρετικής τέχνης επίσης είναι και ο Σταυρός με τα δύο αργυρά εξαπτέρυγα, που φυλάσσονται σε προθήκη της ιδίας αίθουσας. Αυτά κατασκευάστηκαν στο εργαστήριο του Δ. Χρυσοχόου της Σύμης και φέρουν την χρονολογία 1845. Έχουν πλούσια διακόσμηση με άμπελο και είναι αμφιπρόσωπα. Στην μια όψη του Σταυρού εικονίζεται ανάγλυφη η **Σταύρωση**, ενώ στην άλλη η Ανάσταση. Στα εξαπτέρυγα αντίστοιχα εικονίζεται ο **Αρχάγγελος Μιχαήλ και ένας εξαπτέρυγος Άγγελος.**

Σημαντική ακόμα είναι η εικόνα των δέκα Μαρτύρων της Κρήτης, η οποία χρονολογείται από τον 17ο αι. και πιο συγκεκριμένα, μεταξύ των ετών 1667-1673. Τούτο προκύπτει από την πρόσφατη επιστημονική μελέτη της αρχαιολόγου κ. Σοφίας Γερμανίδου, κατά την οποία η συγκεκριμένη εικόνα είναι έργο του Κρητός ζωγράφου Βίκτωρα, που αντλεί τα πρότυπά του όχι τόσο από την βυζαντινή παράδοση, αλλά περισσότερο από την παράδοση της κρητικής σχολής και της δυτικής τέχνης.

5. Εκκλησιαστικό Μουσείο Κομοτηνής (Ιμαρέτ)

Αξιόλογο κτίσμα με ιστορική και αρχιτεκτονική αξία, που βρίσκεται στα δυτικά της οδού Φιλικής Εταιρείας στην Κομοτηνή. Μάλλον πρόκειται για έργο των Ελλήνων χτιστών. Σύμφωνα με παλιά τοπική παράδοση στο σημείο αυτό υπήρχε ναός της Αγίας Σοφίας, που πιθανότατα ταυτίζεται με το μετόχι της Σιμωνόπετρας του Αγίου Όρους, το οποίο μνημονεύεται στο χρυσόβουλο του Σέρβου ηγεμόνα Ιωάννη Ούγγλεση (1370). Φαίνεται ότι τμήματα του ναού ενσωματώθηκαν στο κτίσμα του Ιμαρέτ (Πτωχοκομείο) που ίδρυσε στην Κομοτηνή ο πορθητής της, εξισλαμισμένος χριστιανός, Γαζί Εβρενός Μπέη (1363) με έσοδα μάλιστα από ένα τσιφλίκι παραθαλάσσιο με Βούλγαρους κολλήγους (στη θέση του σημερινού χωριού Ίμερος).

Επί Βουλγάρων είχε μετατραπεί σε παρεκκλήσι, όπως είχε μετατραπεί σε εκκλησία και το παρακείμενο Εσκί Τζαμί. Και το μεν τζαμί αργότερα αποδόθηκε από την Ελληνική Πολιτεία στους μουσουλμάνους της πόλης. Η λειτουργία του Ιμαρέτ συνεχίστηκε μέχρι το 1913.

Η ιστορία του Μουσείου κρατάει από την αρχή τής ποιμαντορίας του (προηγούμενου) Μητροπολίτη Τιμοθέου, περί τα σαράντα χρόνια πριν. Τότε για πρώτη φορά ξεκίνησε ή δημιουργία της συλλογής εικόνων και εκκλησιαστικών κειμηλίων της περιοχής, η οποία πρωτοστεγάστηκε στο παρεκκλήσι της Μητροπόλεως και αργότερα στην Εκκλησιαστική Στέγη «Οι Τρεις Ιεράρχες». Από την ίδια εποχή χρονολογείται και το ενδιαφέρον τής Μητροπόλεως για το κτίσμα όπου φιλοξενείται σήμερα το Μουσείο. Μέσω του Δήμου και της ΔΕΗ κατέληξε τελικά στην Ιερά Μητρόπολη Μαρωνείας. Τα τελευταία χρόνια και με χρήματα από την Ευρωπαϊκή Ένωση το κυρίως κτίσμα στερεώθηκε και αναπαλαιώθηκε όπως και τα δύο παρακείμενα (Ι9ου και αρχών του 20ου αιώνα), κατεδαφίστηκαν τα νεώτερα πρόσθετα κτίσματα και διαμορφώθηκε ο περιβάλλων χώρος. Όλη η εργασία αυτή έγινε με την επιστημονική ευθύνη της Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Καβάλας (προϊστάμενος ο κ. Ν. Μπακιρτζής) και με μέριμνα της Ιεράς Μητροπόλεως.

Σήμερα λειτουργεί ως μουσείο με εκκλησιαστικά εκθέματα (τα οποία χρονολογούνται από το 16ο έως τον 20ο αιώνα) όπως εικόνες, ιερά σκεύη, άμφια, χειρόγραφα από ναούς της περιοχής αλλά και δωρεές προσφύγων που εγκαταστάθηκαν στην περιοχή της Ροδόπης.

Περιέχει αξιόλογα αντικείμενα, εκκλησιαστικής κυρίως προέλευσης, όπως παλιές εικόνες, τέμπλα, άμφια, εκκλησιαστικά σκεύη, βιβλία και άλλα εκκλησιαστικά κειμήλια τα οποία προέρχονται είτε από τον τόπο μας είτε από τους πρόσφυγες πού συνέρευσαν στη Ροδόπη ξεριζωμένοι από τη Μικρασία, τον Πόντο, την Ανατολική Θράκη. Από την Βόρεια Θράκη δεν υπάρχουν εκθέματα, μια που οι Βούλγαροι δεν αφήσανε τους πρόσφυγες να τα πάρουν μαζί τους αλλά τα κρατήσανε στη Βουλγαρία και βεβαίως σήμερα τα εκθέτουν εκεί. Από τη μεριά της Τουρκίας καθώς δεν υπήρχε κανένα ενδιαφέρον γι αυτά, επετράπη στους πρόσφυγες να τα φέρουν μαζί τους. Υπάρχει λοιπόν τέμπλο ολόκληρο από την Τραπεζούντα, το οποίο κατέληξε στην Κομοτηνή μέσω Σαππών και Κασσιτερών, υπάρχει μεγάλη ποικιλία εκθεμάτων από το Σαμάκοβο της Αν. Θράκης, καθώς και αναμνηστικά από τη νεότερη ιστορία της Κομοτηνής, όπως φωτογραφίες, φακέλους αλληλογραφίας με παλιά γραμματόσημα κ.α. Ξεχωρίζουν η εικόνα του 18ου πιθανόν αιώνα, ζωγραφισμένη στις δύο πλευρές της, καθώς και το εβραϊκό ειλητάριο σε μεμβράνη που περιέχει την Πεντάτευχο.

Ξεκινώντας από την Δυτική Αίθουσα, μπορούμε να θαυμάσουμε στο υποβλητικό περιβάλλον -για το οποίο αξίζουν συγχαρητήρια στον αρχιτέκτονα κ. Ξύδη – εικόνες του 17ου και 18ου αιώνος, ευαγγέλια και καλλιτεχνικά καλύμματα ευαγγελίων, λειτουργικά βιβλία του 18ου αιώνος, βίους Αγίων, αρτοφόρια, γυάλινες κανδήλες, κλπ, μέχρι και ένα εβραϊκό ειλητάριο.

Στην Ανατολική Αίθουσα, πάνω από της οποίας την είσοδο βρίσκεται σλαβική (μάλλον ρωσική) επιγραφή που δηλώνει «Ναό του Αγίου Βασιλείου», μπορεί κανείς να δει κάπως νεώτερες εικόνες (του Ι9ου κυρίως αιώνος), άμφια, σταυρούς, δισκοπότηρα, στέφανα γάμων, εξαπτέρυγα, καθώς κι ένα σουλτανικό διάταγμα του προηγούμενου αιώνα. Το διάταγμα – γραμμένο στα οθωμανικά – αφορά την άδεια ανέγερσης του Ιερού Ναού του Αγίου Νικολάου στους Ασώματους Ροδόπης.

Η τρίτη αίθουσα, το παλιό Παγοποιείο (πού είναι. και το νεώτερο κτίσμα) εκτός από εικόνες με καραμανλίδικες επιγραφές και επιτάφιους ρώσικης προέλευσης, έχει επίσης φωτογραφίες εποχής από την απελευθέρωση τής Κομοτηνής (14 Μαίου 1928), κληρικών των αρχών του αιώνα (μεταξύ των όποίων και του Πατριάρχου Ιωακείμ Γ), καθώς και μια σφραγίδα της Γενικής Διοίκησης Θράκης της ίδιας περιόδου.

6. Οι μουσειακοί χώροι της Ιεράς Μονής Μεγάλου Μετεώρου

Η μο-νή του Με-γά-λου Με-τε-ώ-ρου δι-α-μόρ-φω-σε μί-α σει-ρά α-πό πε-ρι-κα-λείς μου-σεια-κούς χώ-ρους, για την α-νά-δει-ξη του α-νε-κτί-μη-του κει-μη-λια-κού πλού-του της και την προ-βο-λή της ε-θνι-κής μας κλη-ρο-νο-μιάς, της ι-στο-ρί-ας και της πα-ρά-δο-σης.

Φο-ρη-τές ει-κό-νες, χρυ-σο-κέν-τη-τες και ξυ-λό-γλυ-πτες πα-ρα-στά-σεις, χει-ρό-γρα-φοι κώ-δι-κες, αρ-χέ-τυ-πα και πα-λαι-ό-τυ-πα, λει-τουρ-γι-κά

λα-τρευ-τι-κά σκεύ-η, αυ-θεν-τι-κά ε-θνι-κά κει-μή-λια και α-πλά αν-τι-κεί-με-να της κα-θη-με-ρι-νής ζω-ής, αλ-λά και νέ-α έρ-γα ει-δι-κά σχε-δι-α-σμέ-να για να προ-βά-λουν και να α-να-δεί-ξουν ι-δέ-ες, α-ξί-ες και ι-δα-νι-κά, α-πο-πνέ-ουν την ευ-ω-δί-α της α-γά-πης προς τον Χρι-στό και τον πλη-σί-ον, της προσ-δο-κί-ας της Βα-σι-λεί-ας του Θε-ού, της α-δι-ά-λει-πτης προ-σευ-χής, της ι-σό-βιας υ-πο-μο-νής και της α-γνής φι-λο-πα-τρί-ας.

Όπως αναφέρεται στην ιστοσελίδα του Δήμου Μετεώρων, ο ε-πι-σκέ-πτης μπο-ρεί να ε-πι-σκε-φθεί τους ε-ξής χώ-ρους:

1. Αί-θου-σα Σκευ-ο-φυ-λα-κεί-ου «Λά-ζα-ρος Δε-ρι-ζι-ώ-της». Στε-γά-ζε-ται στο πα-λαι-ό α-να-στη-λω-μέ-νο Γη-ρο-κο-μεί-ο της Μο-νής. Σ’ αυ-τήν ε-κτί-θεν-ται φο-ρη-τές ει-κό-νες, χρυ-σο-κέν-τη-τοι ε-πι-τά-φιοι και άμ-φια, βη-μό-θυ-ρα και άλ-λα εκ-κλη-σι-α-στι-κά κει-μή-λια. Στον ί-διο χώ-ρο στε-γά-ζε-ται και μι-κρό προ-σευ-χά-διο των Α-γί-ων Α-ναρ-γύ-ρων α-γι-ο-γρα-φη-μέ-νο α-πό τον Βλά-ση Τσο-τσώ-νη.
2. Αί-θου-σες Χει-ρο-γρά-φων και Νε-ο-μαρ-τύ-ρων «Δη-μή-τριος Σο-φια-νός». Στε-γά-ζον-ται στον ά-νω ό-ρο-φο του πα-λαι-ού α-να-στη-λω-μέ-νου Νο-σο-κο-μεί-ου. Ε-κεί ε-κτί-θεν-ται σπου-δαί-α πα-λαι-ά χει-ρό-γρα-φα, έγ-γρα-φα και πα-λαι-ό-τυ-πα, πε-ρί-τε-χνοι ξυ-λό-γλυ-πτοι σταυ-ροί και α-γι-ο-γρα-φι-κές συν-θέ-σεις Νε-ο-μαρ-τύ-ρων ζω-γρα-φι-σμέ-νες ε-πί-σης α-πό τον Βλά-ση Τσο-τσώ-νη.
3. Αί-θου-σα Θε-ο-λο-γι-κής και Ι-στο-ρι-κής Πι-να-κο-θή-κης «Γε-ώρ-γιος

Τσι-ου-λά-κης». Στε-γά-ζε-ται στην πα-λαι-ά α-να-στη-λω-μέ-νη Τρά-πε-ζα (τρα-πε-ζα-ρί-α) της Μο-νής. Σ’ αυ-τήν ε-κτί-θεν-ται ζω-γρα-φι-κοί πί-να-κες (ε-λαι-ο-γρα-φί-ες) θε-ο-λο-γι-κού και ι-στο-ρι-κού πε-ρι-ε-χο-μέ-νου, ζω-γρα-φι-σμέ-νες α-πό τον Κα-λαμ-πα-κι-ώ-τη ζω-γρά-φο Κων-σταν-τί-νο Α-δά-μο, κα-θώς και δύ-ο α-γι-ο-γρα-φι-κές πα-ρα-στά-σεις με θέ-μα το Ά-γιο Μαν-δή-λιο και την Πα-να-γί-α, έρ-γα του Βλά-ση Τσο-τσώ-νη.

4. Αί-θου-σα Ι-στο-ρι-κού-Λα-ο-γρα-φι-κού Μου-σεί-ου «Κων-σταν-τί-νος Μαν-τζά-νας». Στε-γά-ζε-ται κά-τω α-πό την πα-λαι-ά Τρά-πε-ζα. Πε-ρι-έ-χει αυ-θεν-τι-κά ι-στο-ρι-κά κει-μή-λια α-πό την Ε-πα-νά-στα-ση του 1821, το Μα-κε-δο-νι-κό Α-γώ-να 1904-1908, τους Βαλ-κα-νι-κούς Πο-λέ-μους 1912-13, την Ε-πο-ποι-ΐ-α 1940-1941, πα-ρα-δο-σια-κές εν-δυ-μα-σί-ες και δι-ά-φο-ρα άλ-λα σχε-τι-κά εκ-θέ-μα-τα.
5. Αί-θου-σα Εγ-χρώ-μων Ι-στο-ρι-κών Λι-θο-γρα-φι-ών «Νι-κη-φό-ρος Κο-μί-νης». Στε-γά-ζε-ται στο δι-ά-δρο-μο έ-ξω α-πό το Ι-στο-ρι-κό και Λα-ο-γρα-φι-κό Μου-σεί-ο. Αυ-τή πε-ρι-λαμ-βά-νει σπου-δαί-ες αυ-θεν-τι-κές ι-στο-ρι-κές έγ-χρω-μες Λι-θο-γρα-φί-ες των Βαλ-κα-νι-κών Πο-λέ-μων 1912-1913 και της Ε-πο-ποι-ΐ-ας του 1940-41.
6. Πα-λαι-ά Ε-στί-α (Μα-γει-ρεί-ο, Μαγ-κι-πεί-ο). Βρί-σκε-ται στα βό-ρεια της πα-λαι-άς Τρά-πε-ζας με μι-κρό ξυ-λό-φουρ-νο, πυ-ρο-στι-ές, κεν-τρι-κή ά-ρου-λα, ξύ-λι-να και μπα-κι-ρέ-νια σκεύ-η, κλει-δο-πί-να-κες, ξύ-λι-νες καρ-δά-ρες, βι-τσέ-λες και άλ-λα πα-λαι-ά εί-δη ε-στι-ά-σε-ως.
7. Κελ-λά-ρι – Πα-λαι-ό Ξυ-λουρ-γεί-ο. Βρί-σκε-ται στο ι-σό-γει-ο, βο-ρεί-ως της κεν-τρι-κής ει-σό-δου της Μο-νής. Πε-ρι-λαμ-βά-νει πα-λαι-ά βα-ρέ-λια, κά-δες, πα-τη-τή-ρια, α-σκούς δερ-μά-τι-νους, ντα-μι-τζά-νες, κό-φες κα-λα-μέ-νι-ες, α-λέ-τρια, ξυ-λουρ-γι-κό πάγ-κο, ρο-κά-νια, πλά-νες, τρυ-πά-νια, σκε-πάρ-νια, χει-ρο-πρί-ο-να, ξύ-λι-νους σφι-κτή-ρες κ.λπ.
8. Ο-στε-ο-φυ-λά-κιο. Βρί-σκε-ται βο-ρεί-ως της κεν-τρι-κής κλί-μα-κας α-πό το ι-σό-γει-ο στον α΄ ό-ρο-φο της Μο-νής και πε-ρι-λαμ-βά-νει τα λεί-ψα-να των κε-κοι-μη-μέ-νων πα-τέ-ρων και α-δελ-φών της μο-νής.
9. Βρι-ζό-νι – Α-να-βα-τό-ριο. Βρί-σκε-ται βο-ρεί-ως της ά-νω κεν-τρι-κής ει-σό-δου της Μο-νής και χρη-σι-μο-ποι-εί-το για το χει-ρο-κί-νη-το α-νέ-βα-σμα των οι-κο-δο-μι-κών και πά-σης φύ-σε-ως υ-λι-κών αλ-λά και για το α-νέ-βα-σμα των πα-τέ-ρων της μο-νής πριν την κα-τα-σκευ-ή της κλί-μα-κας α-νό-δου (1922).
10. Στην εξωτερική όψη του νότιου τοίχου της τράπεζας της μονής ιστορήθηκε διά χειρός Βλασίου Τσοτσώνη (2008) η μεγάλων διαστάσεων παράσταση “Ο Βασιλεύς της Δόξης”, όπου στην ανώτερη ζώνη εικονίζεται ο Ιησούς εν μέσω Προφητών και Δικαίων της Παλαιάς Διαθήκης, ενώ στην κατώτερη ζώνη παρίστανται αρχαίοι Έλληνες σοφοί (ποιητές, ιστορικοί και φιλόσοφοι), οι

οποίοι με τον σπερματικό τους λόγο προετοίμασαν την ανθρωπότητα για την έλευση του Μεσσία Χριστού και για το έργο της σωτηρίας των ανθρώπων.

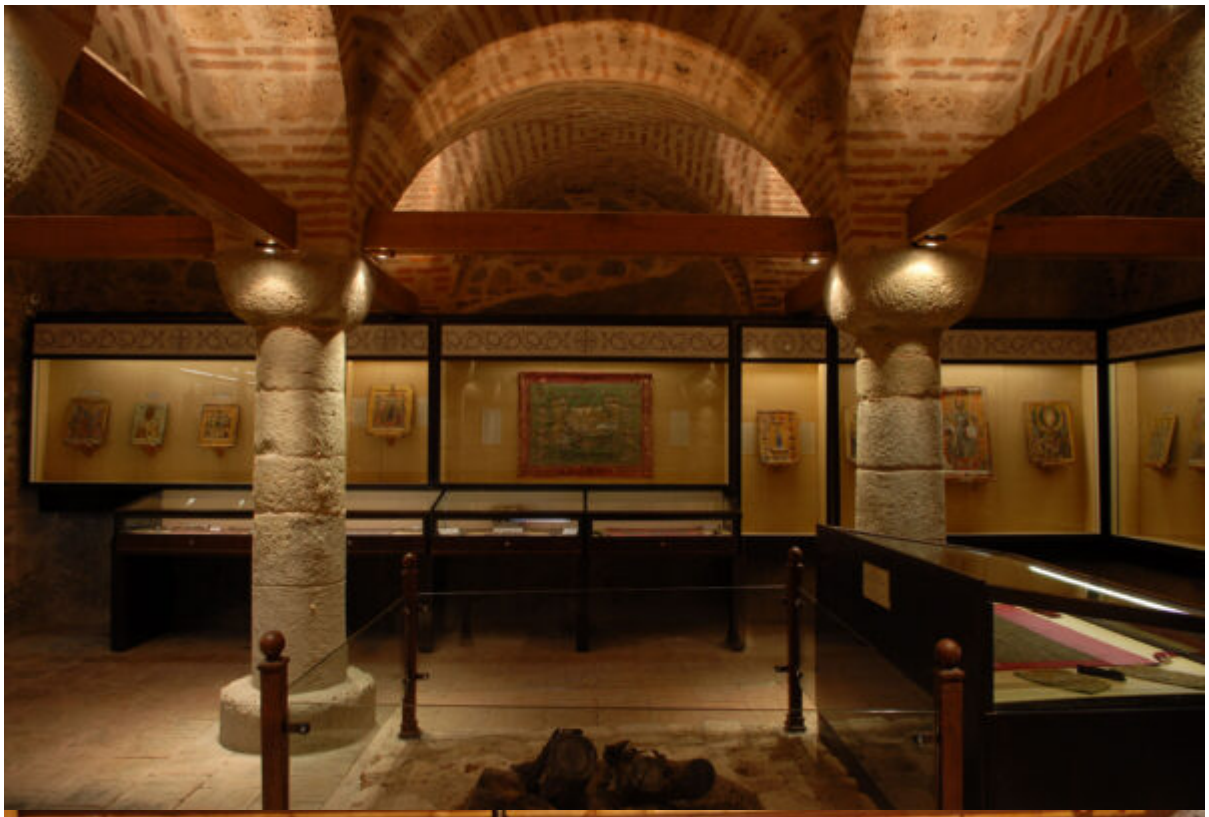

7. Εκκλησιαστικό Βυζαντινό Μουσείο Σάμου

Το Εκκλησιαστικό Μουσείο της Ιεράς Μητρόπολης Σάμου, συστάθηκε με

πρωτοβουλία και πρόνοια του Σεβασμιωτάτου **Μητροπολίτου Σάμου** κ. Εύσεβίου. Το Μουσείο στεγάζεται σε ένα νεοαναγερθέν εκ βάθρων σύγχρονο οικοδόμημα, με κάθε επιστημονική προδιαγραφή ως προς την προβολή των αντικειμένων.

Στον πλούσια διακοσμημένο εσωτερικό χώρο του εκτίθεται, μετά την απαραίτητη συντήρησή του, σημαντικός αριθμός Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών ιερών εικόνων υψηλής αισθητικής και καλλιτεχνικής αξίας, στοιχεία ξυλόγλυπτων τέμπλων, εξαπτέρυγα, ιερά Σκεύη, Σταυροί αγιασμού και ευλογίας, χειρόγραφα από του 10ου αιώνος, παλαίτυπα βιβλία, σπάνιες παλαιές εκδόσεις, λειτουργικά ειλητάρια, κώδικες κ.λπ.

Τα εκθέματα αυτά, τα οποία προέρχονται από τις Ιερές Μονές και τους Ιερούς Ναούς της Σάμου, υποβάλλουν τον επισκέπτη και τον μεταφέρουν νοερώς σε άλλες εποχές αποδίδοντας την εικόνα της διαχρονικής εκκλησιαστικής ζωής και της τοπικής εκκλησιαστικής τέχνης, ενώνοντας παράλληλα το απώτατο ιστορικό παρελθόν με το σήμερα και προαναγγέλοντας το αύριο.

Στον πρώτο όροφο του μουσείου στεγάζεται η Μητροπολιτική Βιβλιοθήκη της Ιεράς Μητροπόλεως Σάμου, Ικαρίας και Κορσεών η οποία περιλαμβάνει τα παλαιά έντυπα βιβλία των μονών του νησιού, των οποίων οι αδελφότητες μετά τα μέσα του 20ού αιώνα άρχισαν να φθίνουν, ώστε βαθμιαία να οδηγούνται στην αναστολή της λειτουργίας τους.

8. Εκκλησιαστικό Μουσείο Μητροπολιτικού Ναού Ρεθύμνου

Το Εκκλησιαστικό Μουσείο Ρεθύμνου λειτουργεί από το 1995, χάρη στη πίστη και στην αφοσίωση του πρωτοπρεσβύτερου του Ναού π. Χαράλαμπο Κ. Καμηλάκη. Τα ιερά αυτά κειμήλια που βρίσκονται στο Μουσείο αποτελούν δημιουργήματα πίστης του λαού μας, όπως εικόνες, ιερά σκεύη, βιβλία.

Τα εκθέματά μας προέρχονται από τον Ιερό Μητροπολιτικό Ναό Εισοδίων της Θεοτόκου Ρεθύμνου. Έτσι με την προτροπή του Μητροπολίτου Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου κ.κ ΘΕΟΔΩΡΟΥ, και με την απόφαση του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου του Μητροπολιτικού Ναού Εισοδίων της Θεοτόκου, απεφασίσθη η λειτουργία του Εκκλησιαστικού Μουσείου.

Εκθέτονται αντικείμενα που μαρτυρούν την ιστορία του πολιτισμού μας και της θρησκείας μας, από το 1816 μέχρι και το 1992.

Ιστορικά στοιχεία

Τον Νοέμβριο του 1646 μέχρι και τι 1898, το Ρέθυμνο περνά στα χέρια των Τούρκων από τους Βενετούς. Εκείνα τα χρόνια ήταν σκληρά για τους πιστούς καθώς απαγορεύονταν οι λειτουργίες στις χριστιανικές εκκλησίες. Πολλές από αυτές είτε καταστράφηκαν, είτε έκλεισαν και μετατράπηκαν σε αποθήκες. Το 1878 παρατηρείται μία σχετική υποχώρηση των Τούρκων απέναντι στην ελευθερία των

θρησκευτικών καθηκόντων των πιστών. Το 1898 οι Μεγάλες Δυνάμεις αναλαμβάνουν υπό την προστασία τους την Κρήτη με ύπατο Αρμοστή τον πρίγκιπα Γεώργιο. Η Κρήτη βρίσκονταν υπό την επίβλεψη των Ρώσων μέχρι και το 1913, όπου πραγματοποιήθηκε η ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα. Απο τότε παρατηρείται μια αύξηση του αριθμού των πιστών, με αποτέλεσμα την ανοικοδόμιση των ναών και την αγιογράφιση τους.

Ιερός Ναός Εισοδίων της Θεοτόκου

Ο Ναός των Εισοδίων της Θεοτόκου χρονολογείται το 1956. Η πρώτη κτιριακή φάση του Ναού τοποθετείται την περίοδο της Ενετοκρατίας, ως μία μικρή οικογενειακή εκκλησία, στην θέση του σημερινού ναού. Τα χρόνια της Τουρκοκρατίας δεν επιτρέπονταν η ανοικοδόμηση εκκλησιών, και έτσι συμπεραίνουμε ότι ο ναΐσκος αυτός υπήρχε από τα χρόνια της Ενετοκρατίας.

Ωστόσο τα χρόνια της Τουρκοκρατίας ο ναός αυτός υπήρξε ως μοναδικός καθεδρικός ναός για τους χριστιανούς της πόλης Ρεθύμνου, με σκοπό ο Σουλτάνος να προσεγγίσει τους χριστιανούς. Ο ναός εκείνη την εποχή χρησίμευε ως χώρος συγκέντρωσης των πιστών όπου τελούνταν οι ακολουθίες.

Πολλά κειμήλια εκείνης της εποχής βρίσκονται στο Εκκλησιαστικό Μουσείο.